

Ministerie van Economische zaken
DG Energie, Telecom & Mededingen
Directie Mededingen en Consumenten
T.a.v. mevrouw R. Post
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum: 22 augustus 2013
Betreft: Inbreng consultatie concept-AMvB betaalde schuldhulpverlening
Van: Raad voor Rechtsbijstand

Geachte mevrouw Post,

Inleiding

Met veel waardering heeft de Raad voor Rechtsbijstand kennis genomen van de concepttekst voor een nieuwe vrijstellingsregeling betaalde schuldhulpverlening. De Raad is van mening dat uitbreiding van het aanbod van gereguleerde en hoogwaardige schuldhulpverlening niet alleen wenselijk is, maar zelfs noodzakelijk. In deze reactie wil de Raad zowel in algemene zin haar mening over de concept-regeling uiten, als ingaan op specifieke onderdelen van de concepttekst.

Algemeen

Zoals gezegd acht de Raad voor Rechtsbijstand aanvulling van het aanbod van schuldhulpverlenende instanties in de eerste plaats wenselijk. Deze maatregel kan ertoe leiden dat burgers met problematische schulden, meer keuzemogelijkheden hebben van aanbieders met elk een eigen aanpak, dynamiek, procedures en doorlooptijden. Toetreding van nieuwe schuldhulpinstellingen kan ook tot versterking van de dienstverlening door bestaande aanbieders leiden. Zij moeten immers concurreren met nieuwe initiatieven. Indien betaalde schuldhulpverlening succesvol wordt, kunnen die er wellicht ook voor zorgen dat bespaard wordt op gemeentelijke schuldhulpverlening.

De AMvB is ons inziens ook noodzakelijk omdat de indruk bestaat dat het huidige aanbod van schuldhulpverlening, niet altijd adequaat tegemoet komt aan de vraag naar deze diensten. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening biedt enerzijds kaders om deze vorm van ondersteuning te regisseren en institutionaliseren, maar anderzijds ook ruimte aan gemeenten om eigen keuzes te maken voor wat betreft de toegankelijkheid, de aard van producten en diensten, verplichtingen, werkwijzen etc. Waar deze differentiatie ongetwijfeld veel voordelen biedt, herbergt ze ook het risico dat schuldenaren geen toegang krijgen tot adequate schuldhulpverlening of schuldbemiddeling. In dat geval is ook de weg naar de Wsnp als oplossing voor problematische schulden lastig te bewandelen. De schulden verdwijnen echter niet en de maatschappelijke schade die deze met zich meebrengen, lopen in dat geval alleen maar op.

Raad voor Rechtsbijstand

Betaalde schuldhulpverlening kan in zulke gevallen een extra perspectief bieden op een schuldenvrije toekomst.

De Raad heeft ook veel waardering voor de opzet van de regeling. Hoewel strategisch gedrag nooit helemaal valt te voorspellen, bevat de AMvB logische mechanismen en voldoende checks and balances om een succesvolle beroepspraktijk te creëren. Succesvol houdt volgens de Raad in dat burgers met financiële problemen op een realistische manier geholpen worden te bouwen aan een financieel zorgeloze toekomst, crediteuren tevreden zijn over de totstandkoming en het eindresultaat van een regeling en de markt voor schuldhulpverlening voor de aanbieders interessant genoeg is om te participeren.

De waarborg voor kwaliteit zit deels in min of meer formele bepalingen zoals

- De verplichting op de processen te beschrijven
- De verplichting om inzicht te geven in de kosten van de dienstverlening
- No cure no pay
- Een klachtenregeling
- Maximale doorlooptijd voor het opzetten van een schuldregeling incl. stabilisatiefase
- Maximale looptijd van een schuldregeling (36 maanden)
- Het vast te stellen Vrij te laten bedrag

Ook de meer informele mechanismen als de verwachting dat de hoogte van de vergoeding geremd zal worden door het no-cure-no-pay-beginsel, wekt vertrouwen.

Inhoud

- De AMvB geeft invulling aan artikel 48, lid 1 sub d en artikel 48, lid 2 Wck. Daarmee wordt een uitzondering gecreëerd voor het verbod op schuldbemiddeling uit artikel 47, lid 1 Wck. Artikel 47, lid 2 Wck luidt: *Onder schuldbemiddeling wordt verstaan het in de uitoefening van een bedrijf of beroep, anders dan door het aangaan van een krediettransactie, verrichten van diensten, gericht op de totstandkoming van een regeling met betrekking tot de bestaande schuldenlast van een natuurlijke persoon, geheel of gedeeltelijk voortvloeiend uit een of meer krediettransacties.* Het verbod op schuldbemiddeling en vrijstelling van dat verbod zijn dus niet van toepassing op het regelen van schulden zonder krediettransacties. Om misverstanden hierover te voorkomen, pleit de Raad ervoor in het algemene deel van de toelichting een opmerking hierover te maken.
- De regeling betreft het tot stand brengen en uitvoeren van een zogenaamde schuldregeling. Dit is in de praktijk weliswaar een bekend fenomeen, maar kent geen sluitende definitie. De Raad hecht eraan te benadrukken dat crediteuren in een regeling in alle gevallen instemmen met finale kwijting van de vorderingen waarop een overeenkomst betrekking heeft.
- De Raad ondersteunt het uitgangspunt van gelijke behandeling van alle schuldeisers bij de totstandkoming van een regeling. De formulering sluit echter niet aan bij de praktijk van de schuldhulpverlening en de Wsnp. Daarbij worden namelijk alle preferente schuldeisers gelijk behandeld en alle concurrente. In de regel ontvangen preferente crediteuren echter een dubbel percentage van de concurrente.

Raad voor Rechtsbijstand

- Daarnaast moet er enige ruimte zijn voor schulden die door bijvoorbeeld DUO en het CJIB geïncasseerd worden. In de Wsnp is voor specifieke vorderingen van deze crediteuren een uitzondering gemaakt op de schone lei en ook in convenanten tussen de NVVK en deze instanties zijn aparte regelingen getroffen. In de praktijk komen die erop neer dat de restschulden na afloop van een succesvolle regeling blijven bestaan en ook afgelost moeten worden. De Raad adviseert het gelijkberechtigingsbeginsel uit artikel 3 van de regeling, hierop aan te passen. Het hebben van dergelijke schulden (met name CJIB-boetes) mag echter niet leiden tot uitsluiting van schuldhulpbemiddeling.
- In de toelichting bij het concept-besluit staat onder paragrafen 2.3 en 5 dat schuldbemiddelaars die een beroep willen doen op de vrijstelling moeten aantonen dat zij aan de eisen uit artikel 3 en 4 voldoen. Het Bureau Economische Handhaving van de Belastingdienst is aangewezen als toezichhoudende instantie. Het toezicht is nogal vrijblijvend beschreven en ziet er vooral op dat overtredingen op de inhoud worden opgespoord. De Raad pleit ervoor dat instanties die een beroep willen doen op vrijstelling, daarom actief bij de Belastingdienst kunnen verzoeken en kunnen worden aangewezen. Indien de instantie NEN- of KIWA-gecertificeerd is, vormt aanwijzing een puur administratieve procedure. Het aantal potentiële aanbieders dat niet gecertificeerd is, is waarschijnlijk beperkt, waardoor ook de belasting voor de Belastingdienst van zo'n aanwijzing bescheiden kan blijven. Voor schuldenaren en schuldeisers biedt aanwijzing houvast en garanties op kwaliteit. Zij moeten anders eerst zelf gaan controleren of de aanbieder wel onder de vrijstellingsregeling zou kunnen vallen. Om die raadpleging te faciliteren, pleit de Raad ervoor een openbaar register in te richten van aangewezen schuldhulpverleners.
- Aanwijzing zou wellicht ook kunnen betekenen dat artikel 8 en 9 Wgs van overeenkomstige toepassing kunnen worden verklaard. Via artikel 8 kunnen schuldhulpverleners met tal van overheden gegevens uitwisselen over schuldenaren, hetgeen het rendement van de processen over en weer ten goede komt. Artikel 9 biedt de rijksoverheid de mogelijkheid om de werking van schuldhulpverlening te monitoren. Betaalde schuldhulpverlening zou niet buiten dit beeld mogen blijven.
- De Raad heeft met instemming kennis genomen van de passage over beschrijving van de werkprocessen. Hoewel de opsomming ongetwijfeld niet als uitputtend bedoeld is en dat ook niet hoeft te zijn, pleit hij er voor om een onderdeel in elk geval toe te voegen: De afloscapaciteit kan tijdens een regeling dalen. In dat geval kan de schuldenaar zijn deel van de overeenkomst niet naleven en zijn crediteuren er ook niet langer aan gehouden. De instantie moet in zijn werkbeschrijving aangeven hoe zij in zulke situaties tracht alsnog tot finale kwijting van de schulden te komen en welke gevolgen een eventuele tussentijdse beëindiging van de regeling heeft voor de vergoeding en het opgebouwde saldo.
- De Raad pleit ervoor om in voorkomende gevallen een uitzondering te maken op de maximering van de looptijd met 36 maanden. Analoog aan de Wsnp zou een regeling van 36 maanden verlengd kunnen worden tot maximaal 60 maanden indien de schuldenaar tijdens de regeling, als gevolg van inkomensterugval buiten eigen schuld, de aflosverplichtingen niet kan nakomen. De looptijd van de regeling wordt in dat geval bepaald door de termijn waarbinnen de schuldenaar het vooraf overeengekomen bedrag bijeen kan brengen. Deze uitzondering zou in artikel 3, lid 2 verwoord moeten zijn.

Raad voor Rechtsbijstand

- De instantie is verplicht om schuldenaren te informeren over een klachtenregeling. De Raad pleit ervoor ook schuldeisers met wie de instantie een relatie heeft, hiervan verplicht op de hoogte te brengen.
- In haar uitspraak van 10 november 2010 heeft de Raad van State (LJN: BN8056) gesteld dat een instantie of persoon die vrijgesteld is van het verbod op schuldhulpverlening, tevens bevoegd is de verklaring ex artikel 285 Fw af te geven. Een mandaat van het College van B&W op basis van artikel 285, lid 1 sub f Fw, zoals vermeld in de toelichting van het concept-besluit, is dus niet aan de orde.

De Raad voor Rechtsbijstand ziet de verdere totstandkoming van deze AMvB met belangstelling tegemoet en is uiteraard graag bereid om, waar nodig, een nadere toelichting te geven op de inhoud van deze reactie.

Hoogachtend

J.H.M. von den Hoff
Manager Wsnp
Raad voor Rechtsbijstand

Postbus 2349,5202 CH 's-Hertogenbosch
Tel. 088 - 787 1700
E-mail: jhmvondenhoff@bureauwsnp.nl